

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен **“доктор”** по: област на висше образование *6* *Аграрни науки и ветеринарна медицина*, професионално направление *6.1* *Растениевъдство*, научната специалност *Растениевъдство*.

Автор на дисертационния труд: Божидар Францов Танчев
редовен докторант към катедра „*Растениевъдство*” при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: *Реакции на български хибриди слънчоглед (Helianthus annuus L.) към контрастни агроекологични условия*

Изготвил становището: проф. Александър Тодоров Матев от ССА, ИРГР – Садово, област на висше образование *6*, професионално направление *6.1*. *Растениевъдство*, научна специалност *Растениевъдство*, определен за член на научното жури със заповед № РД-16-476/02.04.2026 год. от Ректора на АУ.

1. Образователна част на докторантурата

Докторантът Божидар Танчев е агроном, завършил и двете степени на висшето си образование в Аграрен университет – Пловдив Той е бакалавър по специалността *Агрономство – полевъдство* и магистър по *Дигитализация и управление на растениевъдството*. Докторантурата в катедрата по *растениевъдство* се явява като естествено продължение и надграждане на натрупаните вече знания и умения. По отношение на образователната част от нея кандидатът е изпълнил всички предвидени от индивидуалния му план дейности, включително положени изпити и проведени курсове. Въз основа на това е отчислен с право на защита. Към тази част от докторантурата бих добавил още и знанията, които той придобива паралелно с извеждането на опита и обработването на данните. Те са свързани с методиката на залагане на полския експеримент, неговото провеждане, събиране на текуща информация, прибиране и анализ на растителния материал. Съществена част от обучението на докторанта е работата със специализиран софтуер за статистическа обработка на резултатите от експеримента и коректна интерпретация на получените резултати. Всичко това е невъзможно без активното участие и помощ от научните ръководители. Не на последно място, важен образователен елемент от докторантурата е събирането на специализирана научна литература и изготвянето на литературен преглед, който от своя страна е послужил за изясняване на поставения научен проблем в детайли и прецизиране на задачите, свързани с постигането на поставената цел. Всичко това намира своето място и се вижда ясно в окончателния вариант на представения дисертационен труд.

2. Научна част от докторантурата

Актуалност на проблема

Слънчогледът е основната маслодайна култура за условията на българското земеделие и всяко едно проучване, което би довело до повишаване на добива, устойчиводнна на посевите и понижаване на себестойността на продукцията,

може да се счита за актуално. Тук акцентът пада върху българската селекция и реакцията на изпитаните хибриди в условията на различни в климатично отношение райони. Тъй като проучването е комплексно (количествени и качествени показатели), резултатите от тази дисертация биха насочили земеделските производители към правилният избор на хибрид за двата района – на Житница (обл. Пловдив) и Г.Тошево (обл. Добрич).

Цел, задачи, хипотези и методи на изследване

Целта на дисертацията е поставена ясно и точно и е базирана на тенденциите в съвременното производство на слънчоглед, както и въз основа на научните постижения, представени в литературния обзор. Същият включва общо 167 източника. Задачите са общо 5. Те са формулирани коректно и са достатъчни за постигането на целта. Методиката, въз основа на която е проведен експеримента е съобразена с целта и поставените задачи. Опитът е двуфакторен, като единият от факторите е хибридът (6 хибрида), а другият – районът на отглеждане (Житница и Генерал Тошево). Проследявани са биологичните показатели по време на опита и след неговото реколтиране. Извършван е необходимия химичен анализ на почвата (преди началото вегетацията), както и пълен химичен анализ на семената. Агротехническите мероприятия са съобразени актуалните за културата към днешна дата. Много добро впечатление прави подбора на статистически методи и софтуер, използвани в дисертацията. Правилният им избор и приложение има решаваща роля за коректната интерпретация на резултатите от опита.

Онагледеност и представяне на получените резултати

Резултатите започват с представяне на двата агрогеологични района, като почви и климат, както и конкретното проявление на метеорологичните фактори през експерименталните години. Данните са представени по подходящ начин и са онагледени графично. Следва разделът с резултатите от експерименталната част, който заема значителна част от дисертацията (85 страници или 52%). Представянето следва хронологично реда на задачите и подреждането на изследваните показатели в методичната част. Текстът е онагледен изключително добре, посредством 26 таблици и 27 фигури, голяма част от които представляват съвкупност от отделни графики. Прави много добро впечатление, че едновременно с анализа на данните, за сравнение се използват други независими литературни източници. В този раздел докторантът не представя последователно резултати и обсъждане, а ги обединява, интегрирайки в текста съответните таблици и графики. В конкретния случай, този вариант е по-походящ, тъй като се получава комплексна представа за всеки един от анализирания показатели, а това допринася за по-лесното и точно формулиране на изводите и приносите от разработката. Въз основа на анализа на резултатите от експеримента, докторантът формулира общо 13 извода. Те са сравнително кратки и в същото време изчерпателни. Начинът на тяхното представяне показва още един успешен елемент от обучението на кандидата.

Приноси на дисертационния труд

Докторантът е посочил 4 научно-теоретични приноса, свързани с фенологичното развитие на изследваните хибриди в двата агроекологични района и стабилността по отношение на добива. Установен е и относителният дял на отделните органи на растението. Установени са корелационни зависимости между добива на семена и показатели като добив на масло, масата и броя на семената в питата. Доказва се, че корелацията между добива от масло и хектолитровото тегло е положителна, а тази между добива на масло и добива на суров протеин е отрицателна.

Посочени са и 4 научно-приложни приноса. Те са свързани с представянето на проучваните хибриди в двата района, като се акцентира върху добива и качеството. Направени са конкретни препоръки, полезни за практиката.

Приемам без забележки така представените претенции за приноси от дисертационния труд.

Критични бележки и въпроси

Дисертационният труд е замислен, сруктуриран и написан коректно, ясно и компетентно, целта е изпълнена, а в резултат на това са налице приноси, достатъчни за получаването на образователната и научна степен Доктор. Поради това, нямам въпроси, забележки и препоръки. Поздравявам докторанта и неговите научни ръководители за проведените мащабни опити, тъй като експериментална полска работа с научна цел става все по-трудна по редица причини.

Публикувани статии и цитирания

Допускането до защита на дисертационен труд е свързано с изпълнението на конкретни наукометрични норми, във връзка с което докторантът е представил справка, удостоверяваща това. Представени са общо две публикации, на които той е първи автор. С тях се покрива изискването от общо 30 точки.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторанта, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**. Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на Божидар Францов Танчев образователната и научна степен "**доктор**" по научната специалност Растениевъдство.

Подписите в този документ са заличени

Дата: 17.04.2026г
гр. Пловдив

РЕЦЕНЗ във връзка с чл.4, т.1 от Регламент (ЕС) 2016/679
РЕЦЕ (Общ Регламент относно защитата на данни).